

VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA
ELEKTROS SKYRIUS

**ELEKTROS ENERGIJOS RINKOS
STEBĖSENOS ATASKAITA
UŽ 2011 m. III KETVIRTĮ**

Ataskaita 04/2011

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija
Algirdo g. 27,
LT-03219 Vilnius

Tel. +370 5 2135166,
faks. +370 5 2135270.
El.p. info@regula.lt
www.regula.lt

2011 m. lapkritis

Turiny

Įvadas	
1. Gamyba ir vartojimas.....	5
1.1. Pasiūlos pusė	5
2. Elektros energijos persiuntimas	7
2.1. Elektros energijos perdavimas	7
2.2. Elektros energijos skirstymas	8
3. Didmeninė rinka	8
3.1. Elektros energijos kiekiai ir kainos biržoje.....	8
3.2. Biržos dalyviai	10
3.3. Konkurencijos intensyvumo biržoje vertinimas	13
4. Mažmeninė rinka	16

Įvadas

Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) parengė ir viešai skelbia 2011 m. III ketvirčio elektros energijos rinkos stebėsenos ataskaitą (toliau – Ataskaita). Ataskaita parengta vadovaujantis Elektros energijos rinkos priežiūros tvarkos aprašu, patvirtintu 2010 m. rugsėjo 23 d. Komisijos nutarimu Nr. O3-185 (Žin., 2010, Nr. 114-5869).

Ataskaitoje remiamasi rinkos operatoriaus BALTPPOOL UAB, perdavimo sistemos operatoriaus LITGRID AB, skirstomųjų tinklų operatoriaus AB LESTO bei nepriklausomų tiekėjų Komisijai teikiamų ataskaitų duomenimis, taip pat Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos pateikta informacija.

Ataskaitoje pateikiami apibendrinti duomenys apie elektros energijos pasiūlą ir paklausą šalyje 2011 metų III ketvirtį, rinkos dalyvių užimamą elektros rinkos dalį ir jos kitimo tendencijas, vidutines kainas didmeninėje ir mažmeninėje elektros energijos rinkose, vertinamas konkurencijos intensyvumas rinkoje.

Esminiai įvykiai 2011 m. III ketvirtį:

- 2011 m. III ketv. bendras šalies suvartojimas, palyginus su 2010 m. tuo pačiu laikotarpiu, didėjo 2,4 proc. iki 2551,375 GWh.
- 2011 m. III ketv. buvo pagaminta 863,809 GWh ir tai sudarė 3,7 proc. daugiau negu 2010 m. III ketv., kai buvo pagaminta 833,253 GWh elektros energijos.
- Vidutinė elektros energijos kaina Lietuvos elektros biržoje 2011 metų III ketv. buvo 158,39 Lt/MWh, tai 2,88 Lt/MWh mažiau nei 2011 m. II ketv. ir 30,04 Lt/MWh mažiau nei 2010 m. III ketv., kai vidutinė kaina Lietuvos elektros biržoje buvo 188,43 Lt/MWh.
- Per 2011 m. III ketv. elektros biržoje buvo suprekiauta 2.117.637 MWh, tai 1,1 proc. daugiau nei 2010 m. III ketv. 95,62 proc. suprekiauto kiekio buvo nupirkta pagal iš anksto tarp pirkėjo ir pardavėjo sutartą kainą. Toliau mažėja elektros energijos kiekis, suprekiautas kainą formuojančiais pasiūlymais.
- Per 2011 m. III ketv. išduotos 7 elektros energijos nepriklausomo tiekimo licencijos, dvi licencijos panaikintos. Aktyvią veiklą vykdančių nepriklausomų elektros energijos tiekėjų skaičius per ketvirtį padidėjo nuo 18 iki 25 subjektų.
- Koncentracija rinkoje išlieka aukšta. Pardavimų rinkoje 2011 m. III ketv. palyginus su 2010 m. III ketv. C_1 padidėjo 12,94 proc., C_4 sumažėjo 8,29 proc. 2011 m. III ketv. pirkimų rinkoje nei vienas rinkos dalyvis neužėmė dominuojančios padėties, rinkos koncentracijos rodikliai palyginti su 2010 m. III ketv., mažėjo, C_1 sumažėjo nuo 75,72 proc. 2010 III ketv., iki 36,99 proc. 2011 III ketv., C_4 sumažėjo nuo 96,05 proc. iki 85,43 proc.
- 51,61 proc. vartotojų, prisijungusių prie skirstomojo tinklo, suvartotas elektros energijos kiekis buvo patiektas nepriklausomų elektros energijos tiekėjų (toliau – nepriklausomi tiekėjai). Palyginus su praėjusius ketvirčiu nepriklausomų tiekėjų patiektas elektros energijos kiekis padidėjo 9,86 proc.
- 2011 m. III ketv. įvyko AB „Lietuvos energija“ ir AB Lietuvos elektrinės reorganizacija. 2011 m. liepos 20 d. įmonės buvo sujungtos ir jų veiklą toliau tęsia naujas juridinis asmuo – Lietuvos energija, AB. Komisija panaikino AB Lietuvos elektrinė ir AB „Lietuvos energija“ nepriklausomo elektros energijos tiekimo licencijas ir išdavė licenciją Lietuvos energijai, AB.

1. Gamyba ir vartojimas

2011 m. III ketv., palyginus su 2010 m. III ketv., vartotojams patiekta elektros energijos kiekis išaugo 59,91 GWh arba 2,9 proc. Bendras šalies suvartojimas, palyginus su praeitų metų tuo pačiu laikotarpiu, didėjo 58,85 GWh arba 2,4 proc.

2011 m. III ketv., palyginus su 2010 m. III ketv., net 84,7 proc. išaugo eksportas ir sudarė 653,24 GWh. Tuo tarpu importas padidėjo 16,3 proc.

5,4 proc. daugiau elektros energijos suvartota Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės užkrovimui. Nuostoliai elektros tinkluose ir savos reikmės mažėjo 5,1 proc.

Atsinaujinančius energijos išteklius naudojančiose elektrinėse pagamintas elektros energijos kiekis, palyginus 2011 m. III ketv. su 2010 III ketv., padidėjo 23,5 proc.

1 lentelė. Elektros energijos balansas 2010–2011 metų III ketv.

Elektros energijos balansas		2010 m. III ketvirtis	2011 m. III ketvirtis	Pokytis	
		GWh	GWh	GWh	proc.
Pateikta vartotojams		2095,473	2155,383	59,91	2,9
Nuostoliai elektros tinkluose ir savos reikmės		214,281	203,282	-10,999	-5,1
Kruonio HAE užkrovimas		182,771	192,71	9,939	5,4
Šalies suvartojimas		2492,525	2551,375	58,85	2,4
Eksportas		353,758	653,24	299,482	84,7
Suvartojimas + eksportas = gamyba + importas		2846,283	3204,615	358,332	12,6
Gamyba	Kruonio HAE	132,165	142,429	10,264	7,8
	Termofikacinės elektrinės	524,175	508,363	-15,812	-3
	Atsinaujinantys energijos ištekliai	154,885	191,344	36,459	23,5
	Kitos elektrinės	22,028	21,673	-0,355	-1,6
Importas		2013,03	2340,8	327,77	16,3

1.1. Pasiūlos pusė

2011 m. III ketv. instaliuota galia elektrinėse, gaminančiose elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių, buvo 340,77 MW., tarp jų mažose hidroelektrinėse instaliuota – 26 MW., biokuro elektrinėse – 47,5 MW., vėjo jėgainėse – 166,19 MW., saulės elektrinėse – 0,08 MW. Per 2011 III ketv. instaliuota galia šiluminėse elektrinėse nekito.

2 lentelė. Gamybos šaltiniai 2011 metų rugsėjo 30 d.

Elektrinės	Įrengta galia, MW*	Įrengta galia, MW**	Pokytis, proc.
	2011.06.30	2011.09.30	
Lietuvos elektrinė	1800	1800	0,0
ORLEN Lietuva	160	210	23,8
Vilniaus elektrinė	360	360	0,0
Kauno elektrinė	170	170	0,0
Kauno energija	8	8	0,0
Klaipėdos energija	11	11	0,0
Panevėžio elektrinė	35	35	0,0
Įmonių elektrinės	96	116,6	17,7
Iš viso šiluminėse elektrinėse:	2640	2710,6	2,6
Kruonio HAE	900	900	0,0
Kauno hidroelektrinė	101	101	0,0
Mažosios hidroelektrinės	26	26	0,0
Biokuro elektrinės	46	47,5	3,2
Vėjo jėgainės	187	166,19	-12,5
Saulės elektrinės	0,08	0,08	0,0
Iš viso AEI naudojančiose elektrinėse:	360,08	340,77	-5,7
Iš viso:	3900,08	3951,37	1,3

* Šaltinis: Komisija pagal LITGRID AB informaciją

** Šaltinis: Komisija pagal Energetikos ministerijos informaciją apie išduotus gamybos leidimus

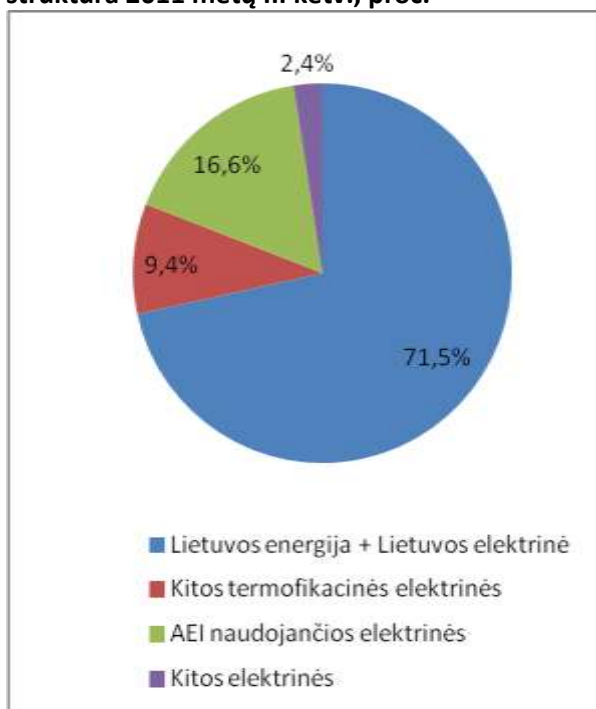
2011 m. III ketv., palyginti su 2010 m. III ketv., AB „Lietuvos energija“ kartu su AB Lietuvos elektrine pagamintas elektros energijos kiekis yra didesnis 6,7 proc. Termofikacinių elektrinių pagamintas elektros energijos kiekis yra didesnis 38,0 proc., taip pat 15,4 proc. išaugo AEI naudojančių elektrinių pagamintas elektros energijos kiekis (bendroje struktūroje sudarė 16,6 proc.). Palyginus su 2010 m. III ketv., elektros energijos pasiūla 2011 m. III ketv. padidėjo 10,2 proc.

3 lentelė. Elektros energijos pasiūlos (gamybos) struktūros 2010–2011 metų III ketv. dinamika, MWh

	2010 m.	2011 m.	Pokytis, proc.
	III ketv.	III ketv.	
Lietuvos energija + Lietuvos elektrinė	595.827	635.575	6,7
Lietuvos energija + Lietuvos elektrinė, proc.	73,9	71,5	-2,4
Kitos termofikacinės elektrinės	60.513	83.496	38,0
Kitos termofikacinės elektrinės, proc.	7,5	9,4	1,9
AEI naudojančios elektrinės	128.011	147.777	15,4
AEI naudojančios elektrinės, proc.	15,9	16,6	0,8
Kitos elektrinės	22.028	21.673	-1,6
Kitos elektrinės, proc.	2,7	2,4	-0,3
Viso pasiūla	806.379	888.521	10,2

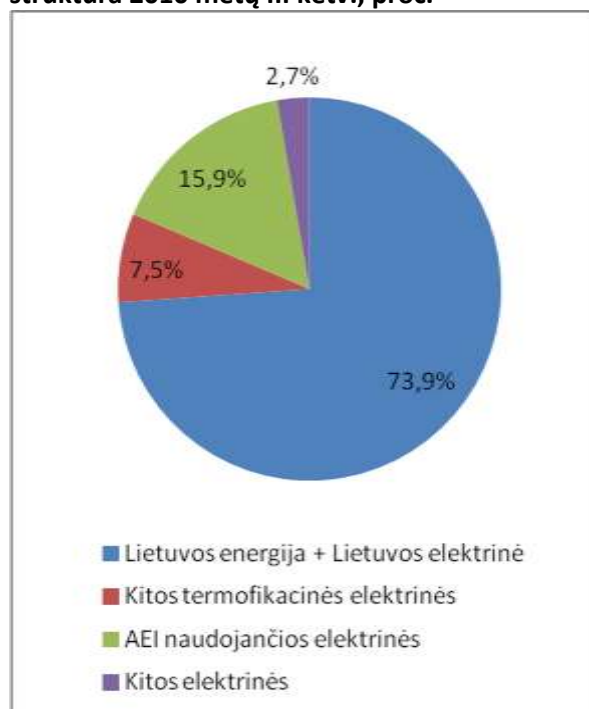
Šaltinis: Komisija pagal LITGRID AB pateiktą informaciją.

1 pav. Elektros energijos pasiūlos (gamybos) struktūra 2011 metų III ketv., proc.

Šaltinis: Komisija pagal LITGRID AB pateiktą informaciją.

2 pav. Elektros energijos pasiūlos (gamybos) struktūra 2010 metų III ketv., proc.

Šaltinis: Komisija pagal LITGRID AB pateiktą informaciją.

2. Elektros energijos persiuntimas

Elektros energijos persiuntimas šalyje susideda iš elektros energijos perdavimo funkcijos, kurią vykdo LITGRID AB 110 – 330 kV elektros sistema, ir elektros energijos skirstymo funkcijos, kurią didžiojoje Lietuvos dalyje vykdo AB LESTO 0,4 – 35 kV elektros tinklais, bei AB „Achema“, AB „Lifosa“, AB „Akmenės cementas“, UAB „E Tinklas“ ir UAB „Korelita“ savo įmonių teritorijose.

2.1. Elektros energijos perdavimas

Pateiktos elektros energijos perdavimo tinklams kiekis 2011 m. III ketv., palyginti su 2010 m. III ketv., sumažėjo 1,2 proc. Perduotas elektros energijos kiekis taip pat sumažėjo 1,1 proc. Šiek tiek padidėjo nuostoliai tinkluose ir savosios reikmės – 0,1 proc.

Vartotojams, prisijungusiems prie perdavimo tinklų, perduotos elektros energijos kiekis 2011 m. III ketv., palyginti su 2010 m. III ketv., padidėjo 8 proc.

4 lentelė. Elektros energijos persiuntimas perdavimo tinklais 2010–2011 metų III ketv., GWh

Elektros energijos perdavimas 2010-2011 m. III ketv., GWh	2010 m.	2011 m.	Pokytis, proc.
	III ketv.	III ketv.	
Pateikta perdavimo tinklams	2.860,6	2.826	-1,2
Nuostoliai tinkluose ir savosios reikmės	62,7	58,1	-7,4
Nuostoliai tinkluose ir savosios reikmės, proc.	2,2	2,1	-0,1
Perduota elektros energija	2.797,9	2.768,4	-1,1
Perduota elektros energija, proc.	97,8	97,9	0,1
Parduota vartotojams elektros energija	467,4	504,7	8,0
Parduota vartotojams proc. nuo persiūtos	16,71	18,23	1,5

Šaltinis: Komisija pagal LITGRID AB pateiktą informaciją.

2.2. Elektros energijos skirstymas

Elektros energijos skirstymo veiklą didžiojoje Lietuvos dalyje vykdo AB LESTO. 2011 m. III ketv. į vidutinės ir žemos įtampos tinklus buvo gautas atitinkamai 1,6 proc. ir 2,0 proc. didesnis elektros energijos kiekis, palyginti su 2010 m. III ketv. Tuo tarpu nuostoliai elektros tinkluose ir savosios reikmės mažėjo: vidutinės įtampos tinkluose – 1,0 proc., žemos įtampos tinkluose – 7,9 proc. Paskirstytas elektros energijos kiekis 2011 m. III ketv., palyginus su 2010 m. III ketv., didėjo vidutinės įtampos tinkluose – 1,7 proc., žemos – 2,6 proc.

5 lentelė. **Elektros energijos skirstymas (vidutinės ir žemos įtampos tinklais) 2010–2011 metų III ketv., GWh**

Elektros energijos skirstymas 2010-2011 m. III ketv., GWh	2010 m.		2011 m.		Pokytis proc.	
	III ketv.		III ketv.		VĮ	ŽĮ
	VĮ	ŽĮ	VĮ	ŽĮ		
Gauta elektros energija	1.957,30	1.281,00	1.988,59	1.306,95	1,6	2,0
Nuostoliai tinkluose ir savosios reikmės	82,70	68,80	81,86	63,37	-1,0	-7,9
Nuostoliai tinkluose ir savosios reikmės, proc.	4,23	5,37	4,12	4,85	-0,1	-0,5
Paskirstyta elektros energija	1.874,60	1.212,20	1.906,73	1.243,59	1,7	2,6
Paskirstyta elektros energija, proc.	95,77	94,63	95,88	95,15	0,1	0,5
Parduota vartotojams elektros energija	593,60	1.212,20	599,77	1.243,59	1,0	2,6
Parduota vartotojams proc. nuo paskirstytos	31,67	100,00	31,46	100,00	-0,2	0,0

Šaltinis: Komisija pagal AB LESTO pateiktą informaciją.

3. Didmeninė rinka

3.1. Elektros energijos kiekiai ir kainos biržoje

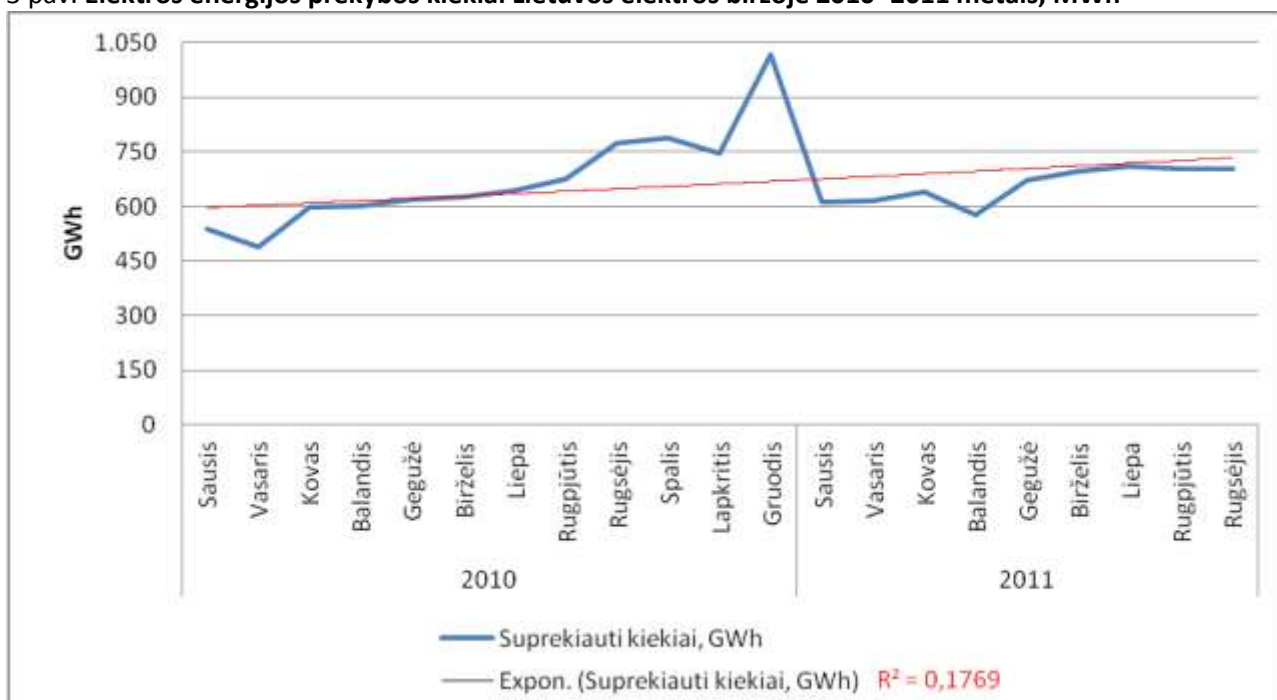
2011 m. III ketvirtį biržoje suprekiautas elektros energijos kiekis sudarė 2.117.637 MWh arba 1,1 proc. didesnis kiekis, palyginti su 2010 m. III ketv. Paros ekstremumo taškai 2011 m. III ketv. – 730,1 MWh (min) ir 1329 MWh (max).

6 lentelė. **Biržoje suprekiauti kiekiai 2010–2011 metų III ketv., GWh**

	2010 m. III ketv.			2011 m. III ketv.		
	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis
GWh	644,5	675,4	775,0	711,667	702,3651	703,6049
Pokytis, palyginti su praeitu mėn., proc.	2,9	4,8	14,8	2,3	-1,3	0,2
GWh	2.094,9			2.117,6		
Pokytis, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu ketv., proc.	-			1,1		

Šaltinis: Komisija pagal viešai skelbiamus duomenis www.baltpool.lt

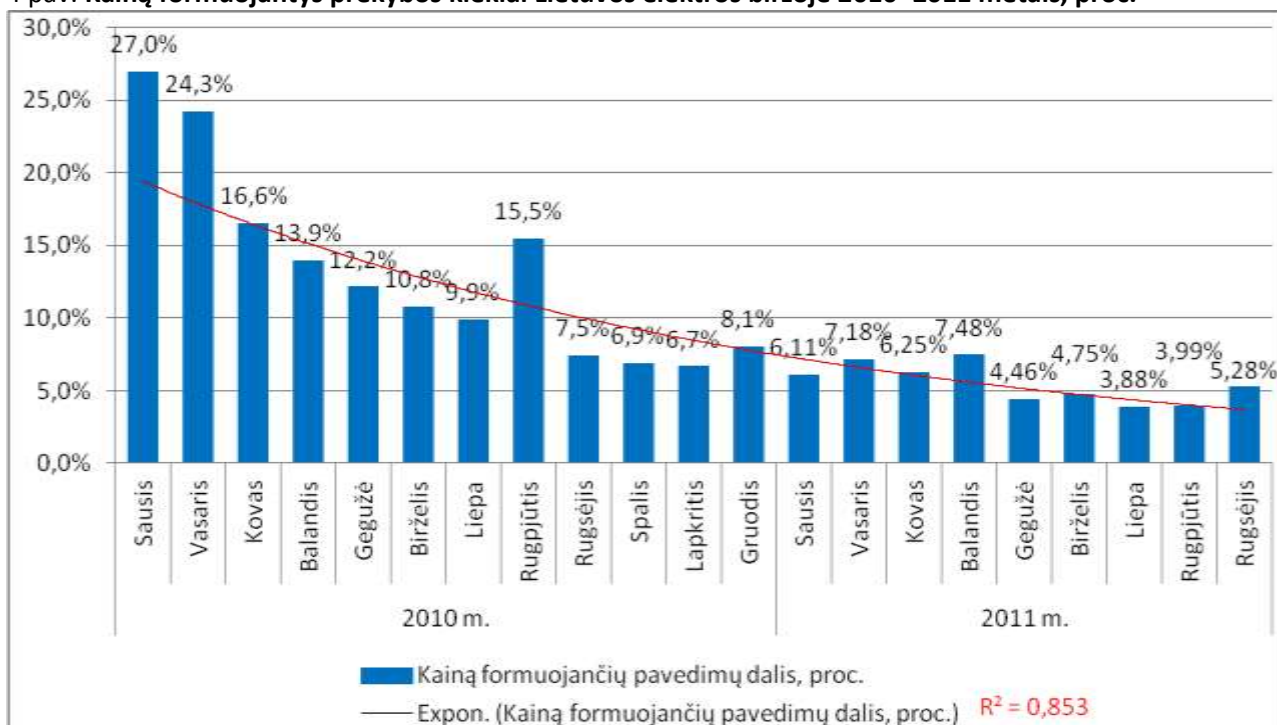
3 pav. Elektros energijos prekybos kiekiai Lietuvos elektros biržoje 2010–2011 metais, MWh

Šaltinis: Komisija pagal viešai skelbiamus duomenis www.baltpool.lt

Kainą formuojančiais pavidimais suprekiautos elektros energijos kiekis 2011 m. III ketv. sudarė 92.850 MWh arba 4,38 proc. viso suprekiauto kiekio elektros biržoje. 2011 m. III ketv. kainą formuojančių pavidimų dalis buvo 4,38 proc., o 2010 III ketv. – 10,81 proc. Per 2011 m. III ketv. pirmus mėnesius kainą formuojančiais pavidimais suprekiautas kiekis buvo nusistovėjęs ties 3,9 – 4 proc., tačiau paskutinį mėnesį pakilo beveik iki 5,3 proc.

4 pav. Kainą formuojantys prekybos kiekiai Lietuvos elektros biržoje 2010–2011 metais, proc.

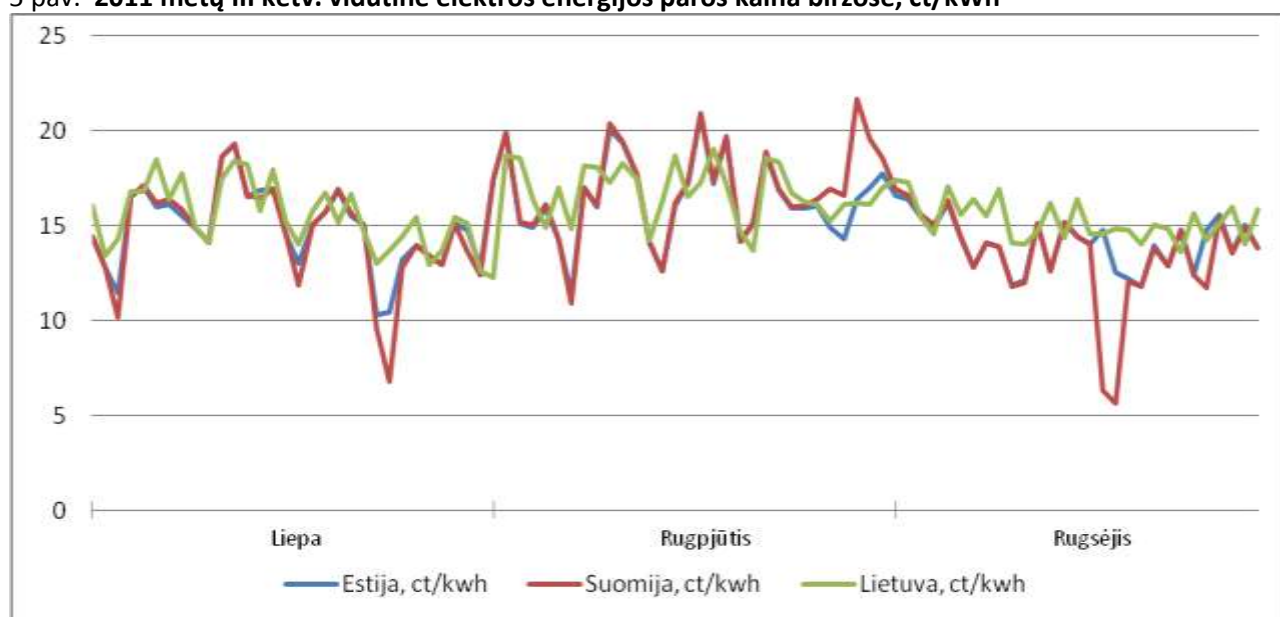
Šaltinis: Komisija pagal BALTPool UAB pateiktą informaciją.

Vidutinė elektros energijos kaina Lietuvos elektros biržoje 2011 metų III ketv. buvo 15,84 ct/kWh., Estijos elektros biržoje – 15,14 ct/kWh. (4,4 proc. mažiau nei Lietuvos biržoje), Suomijos – 14,98 ct/kWh (5,4 proc. mažiau nei Lietuvos biržoje). 2010 m. III ketv. vidutinė elektros energijos kaina Lietuvos elektros biržoje buvo 18,84 ct/kWh., Estijos elektros biržoje – 17,85 ct/kWh., Suomijos – 16,45 ct/kWh. Per metus kainos sumažėjimas Lietuvoje buvo 15,94 proc., Estijoje 15,21 proc., Suomijoje – 8,89 proc.

2011 m. III ketv. Lietuvos elektros biržoje didžiausia elektros energijos kaina buvo 212,31 Lt/MWh, mažiausia – 50,07 Lt/MWh. 2010 m. III ketv. didžiausia kaina buvo 350,01 Lt/MWh, mažiausia – 93,74 Lt/MWh. Kainos svyravimo intervalas 2011 m. III ketv. sudarė 162,24 Lt/MWh ir buvo 18,52 proc. mažesnis nei 2010 m. III ketv. (256,27 Lt/MWh).

Įvertinus prekybos biržoje rezultatus pagal kompensacinį mechanizmą, vidutinė (svertinė) kaina elektros biržoje 2011 m. III ketv. buvo 157,24 Lt/MWh. Iš anksto tarp pirkėjo ir pardavėjo sutartos kainos buvo 0,7 proc. žemesnės nei biržoje.

5 pav. 2011 metų III ketv. vidutinė elektros energijos paros kaina biržose, ct/kWh

Šaltinis: Komisija pagal BALTPOOL UAB pateiktą informaciją.

3.2. Biržos dalyviai

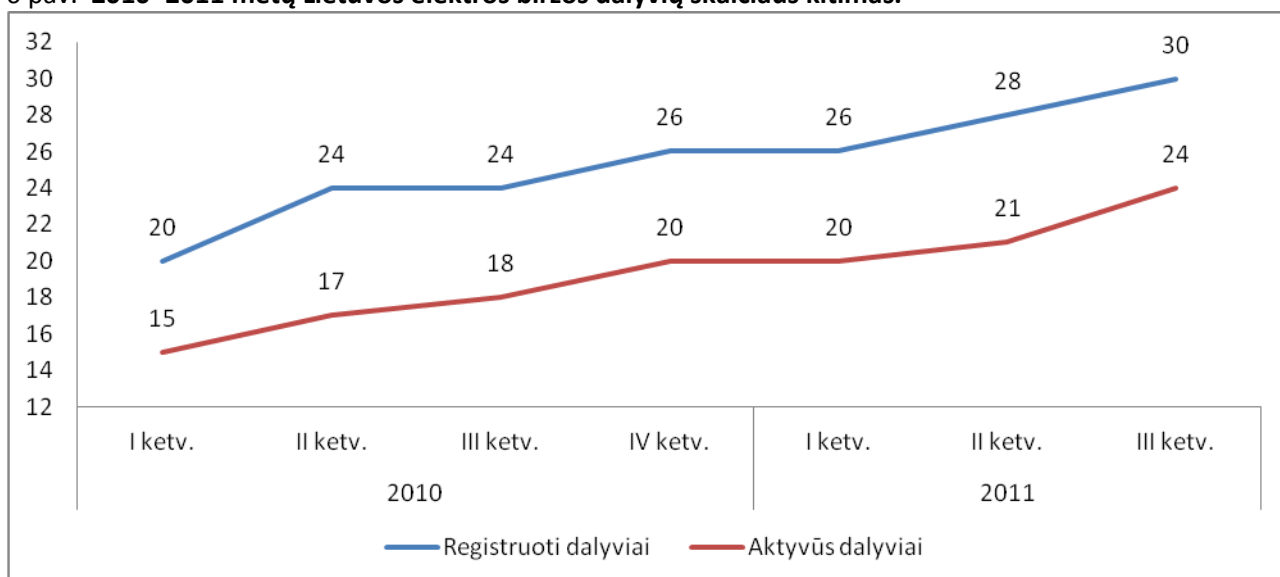
2011 m. III ketv. Lietuvos elektros biržoje užsiregistravo 3 nauji dalyviai, per ketvirtį registruotų biržos dalyvių skaičius išaugo nuo 28 iki 30. Nuo 2011 m. rugpjūčio 1 d. susijungė du biržos dalyviai AB „Lietuvos energija“ ir AB Lietuvos elektrinė. 24 dalyviai aktyviai prekiaavo biržoje.

7 lentelė. Biržos dalyviai 2010–2011 metais

	2010 m.				2011 m.		
	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.
Registruoti dalyviai	20	24	24	26	26	28	30
Ketvirčio pokytis, proc.		20,0	0,0	8,3	0,0	7,7	7,1
Aktyvūs dalyviai	15	17	18	20	20	21	24
Ketvirčio pokytis, proc.		13,3	5,9	11,1	0,0	5,0	14,3

Šaltinis: Komisija pagal BALTPOOL UAB pateiktą informaciją.

6 pav. 2010–2011 metų Lietuvos elektros biržos dalyvių skaičiaus kitimas.

2011 m. III ketv. didžiausias pardavimų biržoje struktūrinės dalis užėmė: UAB „INTER RAO Lietuva“ – 47,9 proc., AB „Lietuvos energija“ kartu su AB Lietuvos elektrine – 19,6 proc., UAB „Latvenergo prekyba“ – 17,9 proc., UAB „Vilniaus energija“ – 1,8 proc., tuo tarpu UAB Kauno termofikacijos elektrinė 2011 m. III ketv. biržoje pardavimų nevykdė. Visų likusių 19 rinkos dalyvių užimama dalis sudarė 12,8 proc.

Didžiausias pirkimų biržoje struktūrinės dalis 2011 m. III ketv. užėmė: AB „Lietuvos energija“ kartu su AB Lietuvos elektrine – 38,1 proc., UAB „INTER RAO Lietuva“ – 23,1 proc., UAB „Latvenergo prekyba“ – 18,5 proc., AB „ORLEN Lietuva“ – 6 proc., Enefit UAB – 4 proc. Likę 19 rinkos dalyvių bendrai užėmė 10,4 proc.

8 lentelė. Pardavimų ir pirkimų biržoje struktūros dinamika 2010–2011 metų III ketv., proc.

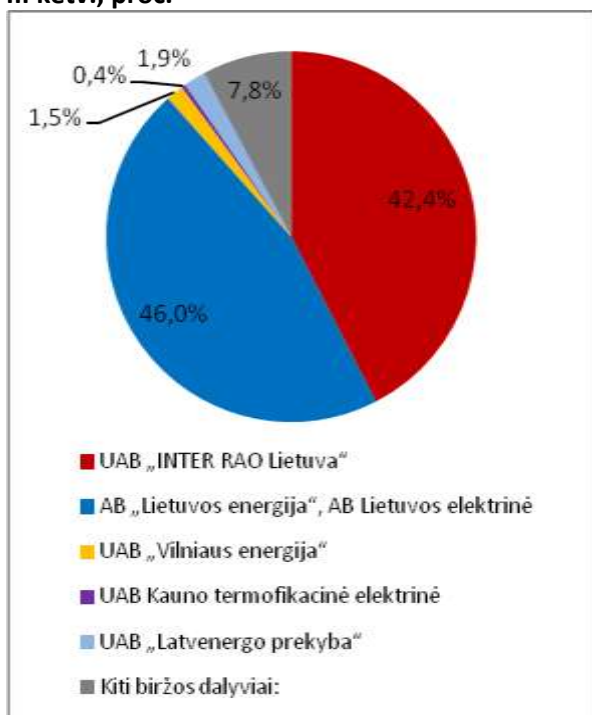
Pardavimai	2010 m. III ketv.	2011 m. III ketv.
UAB „INTER RAO Lietuva“	42,4	47,9
AB „Lietuvos energija“, AB Lietuvos elektrinė	46,0	19,6
UAB „Vilniaus energija“	1,5	1,8
UAB Kauno termofikacinė elektrinė	0,4	0,0
UAB „Latvenergo prekyba“	1,9	17,9
Kiti biržos dalyviai:	7,8	12,8
Iš viso:	100,0	100,0
Pirkimai	2010 m. III ketv.	2011 m. III ketv.
AB „Lietuvos energija“, AB Lietuvos elektrinė	80,9	38,1
UAB „Latvenergo prekyba“	5,1	18,5
AB „ORLEN Lietuva“	6,0	6,0
Enefit UAB	4,0	4,0
UAB „INTER RAO Lietuva“	0,2	23,1
Kiti biržos dalyviai:	3,7	10,4
Iš viso:	100	100,0

Šaltinis: Komisija pagal BALTPOOL UAB pateiktą informaciją.

2011 m. III ketv., palyginti su 2010 m. III ketv., pardavimų dalyje AB „Lietuvos energija“ kartu su AB Lietuvos elektrine užimama rinkos dalis sumažėjo nuo 46 proc. iki 19,6 proc. UAB „INTER RAO Lietuva“ užimama rinkos dalis padidėjo 5,5 proc. punktais nuo 42,4 proc. iki 47,9 proc. 2011 m. III ketv. UAB „Latvenergo prekyba“ užima beveik 18 proc. pardavimų rinkos. Per metus šios įmonės užimama pardavimų rinkos dalis išaugo 16 procentinių punktų, per ketvirtį sumažėjo 1,9 procentiniais punktais.

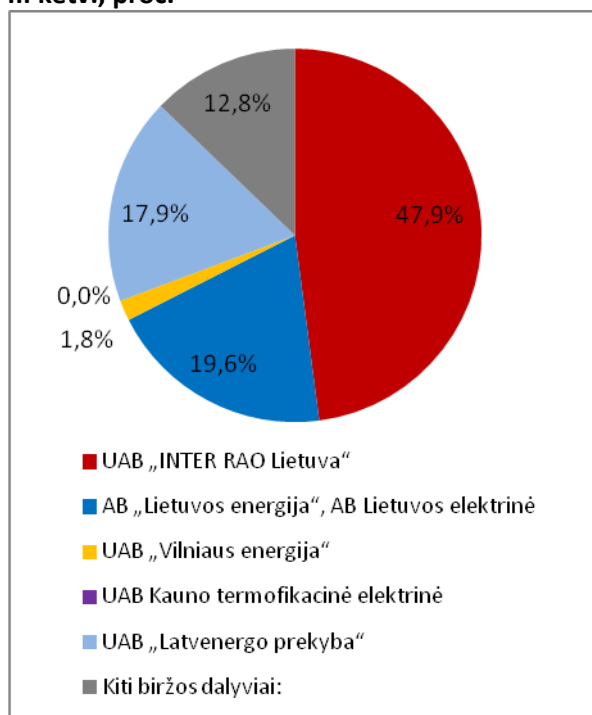
Pirkimų dalyje AB „Lietuvos energija“ kartu su AB Lietuvos elektrine užimama rinkos dalis per metus sumažėjo 42,9 procentiniais punktais, nuo 81 proc. iki 38,1 proc., per ketvirtį – daugiau nei 7 procentiniais punktais. UAB „Latvenergo prekyba“ užimamą pirkimų rinkos dalį padidino nuo 5,1 proc. iki 18,5 proc. Iš pateiktų duomenų matyti, kad UAB „INTER RAO Lietuva“ 2010 m. III ketv. pirkimų dalyje užėmė 0,2 proc. rinkos, tačiau 2011 m. III ketv. jos užimama rinkos dalis siekė 23,1 proc. (2011 m. II ketv. sudarė 18,9 proc.).

7 pav. Pardavimų biržoje struktūra 2010 metų III ketv., proc.

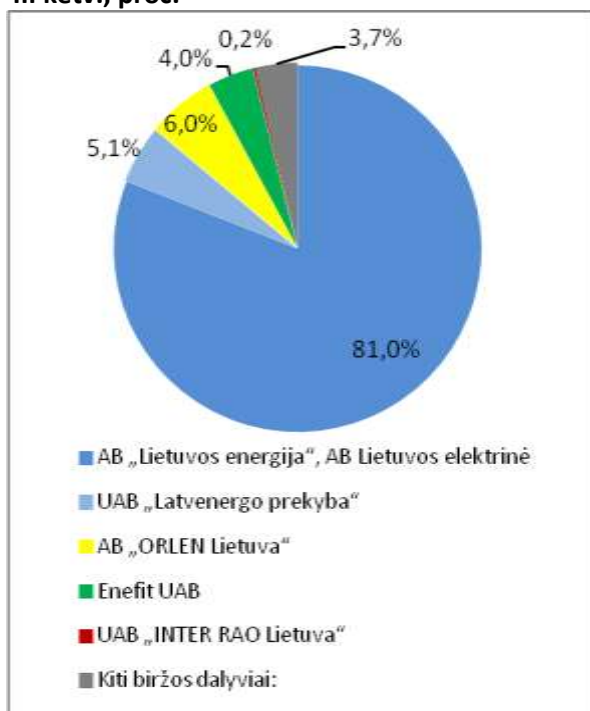
Šaltinis: Komisija pagal BALPOOL UAB pateiktą informaciją.

8 pav. Pardavimų biržoje struktūra 2011 metų III ketv., proc.

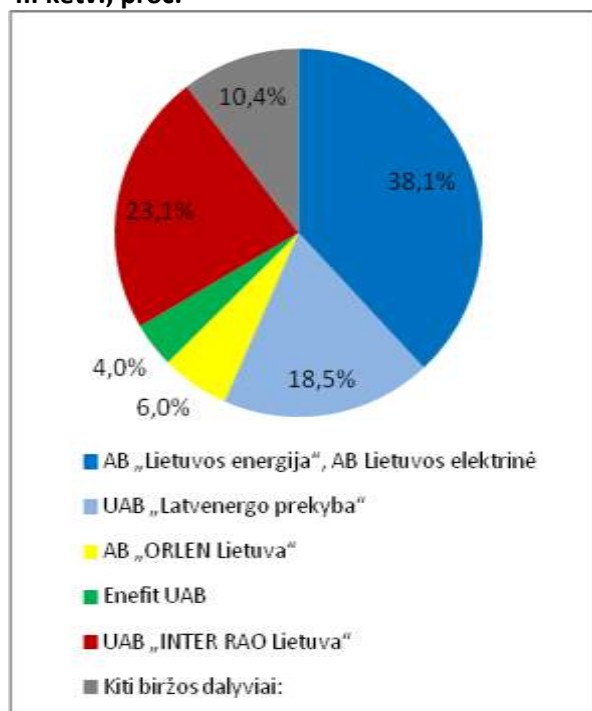
Šaltinis: Komisija pagal BALPOOL UAB pateiktą informaciją.

9 pav. Pirkimų biržoje struktūra 2010 metų III ketv., proc.

Šaltinis: Komisija pagal BALPOOL UAB pateiktą informaciją.

10 pav. Pirkimų biržoje struktūra 2011 metų III ketv., proc.

Šaltinis: Komisija pagal BALPOOL UAB pateiktą informaciją.

3.3. Konkurencijos intensyvumo biržoje vertinimas

Konkurencijos intensyvumas elektros energijos biržoje vertinamas pagal šiuos rodiklius:

- 1) rinkos struktūros (koncentracijos) rodiklius (C_1 ir C_4);
- 2) Hiršmano-Herfindalio indeksą (*Hirschman-Herfindahl index*; HHI);
- 3) ašinių tiekėjų indeksą (*pivotal supplier index*; PSI).

2011 m III ketv. duomenimis, tiek pirkimų, tiek pardavimų dalyje yra dominuojančią padėtį užimantis rinkos dalyvis ($C_1 > 40\%$). Pardavimų dalyje UAB „INTER RAO Lietuva“ užimama rinkos dalis siekia 47,91 proc. Pirkimų dalyje dominuojančią padėtį užima AB „Lietuvos energija“, jos užimama rinkos dalis yra 36,99 proc. Vertinant koncentraciją rinkoje, galima daryti išvadą, kad rinka yra labai koncentruota – keturi didžiausi rinkos dalyviai tiek pardavimų, tiek pirkimų dalyje užima daugiau nei 85 proc. rinkos.

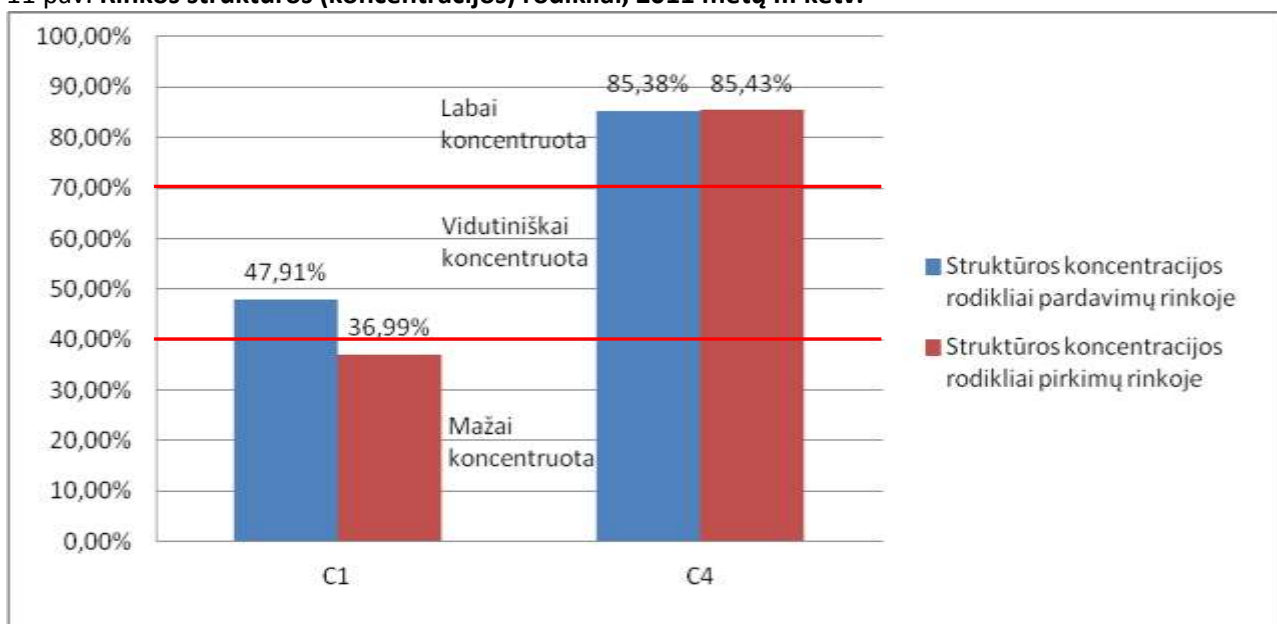
9 lentelė. Rinkos struktūros (koncentracijos) rodikliai 2011 metų III ketv., proc.

	C_1			C_4		
	2010 m. III ketv.	2011 m. III ketv.	Pokytis, proc.	2010 m. III ketv.	2011 m. III ketv.	Pokytis, proc.
Struktūros koncentracijos rodikliai pardavimų rinkoje	42,42	47,91	12,94	93,10	85,38	-8,29
Struktūros koncentracijos rodikliai pirkimų rinkoje	75,72	36,99	-51,15	96,05	85,43	-11,06

Šaltinis: Komisija pagal BALPOOL UAB ataskaitą.

Pardavimų rinkoje C_1 palyginti su 2010 m. III ketv., padidėjo 12,94 proc., tuo tarpu C_4 sumažėjo 8,29 proc. Pirkimų rinkoje C_1 sumažėjo 51,15 proc. ir C_4 – 11,06 proc.

11 pav. Rinkos struktūros (koncentracijos) rodikliai, 2011 metų III ketv.

Šaltinis: Komisija pagal BALTPPOOL UAB ataskaitą.

Hiršmano – Herfindalio indeksas (HHI) yra lygus rinkos dalyvių užimamos elektros rinkoje dalies kvadratų sumai. HHI indekso vertinimas: jei $HHI < 1000$, rinka nekoncentruota; jei $1000 < HHI < 1800$, rinka vidutiniškai koncentruota; jei $HHI > 1800$, rinka labai koncentruota. HHI indeksas buvo apskaičiuotas pagal suminius rinkos dalyvių prekybos rezultatus, t. y. prekybą biržoje ir pagal dvišales sutartis, taip pat pagal prekybos pasiūlymų, formuojančių kainą biržoje, 2011 m. III ketv. duomenis.

2010 m. rugsėjo mėn. HHI indeksas pirkimų dalyje (pagal suminius prekybos rezultatus) turėjo vidutinę koncentraciją atitinkančią reikšmę, t. y. mažiau nei 1800. 2011 m. rugpjūčio mėnesį pirkimų HHI (pagal kainą formuojančius rezultatus) tai pat buvo pasiekęs vidutinę koncentraciją atitinkančią reikšmę.

10 lentelė. HHI rodiklio dinamika pagal suminius prekybos rezultatus 2010–2011 metų III ketv.

Pagal suminius prekybos rezultatus (biržoje ir pagal dvišales sutartis)						
	HHI pardavimų rinkoje 2010 III ketv.	HHI pardavimų rinkoje 2011 III ketv.	Pokytis, proc.	HHI pirkimų rinkoje 2010 III ketv.	HHI pirkimų rinkoje 2011 III ketv.	Pokytis, proc.
Liepa	3.076	2.588	-15,9	6.329	2.542	-59,8
Rugpjūtis	2.745	3.462	26,1	5.464	2.322	-57,5
Rugsėjis	2.978	2.879	-3,3	1.571	2.249	43,2

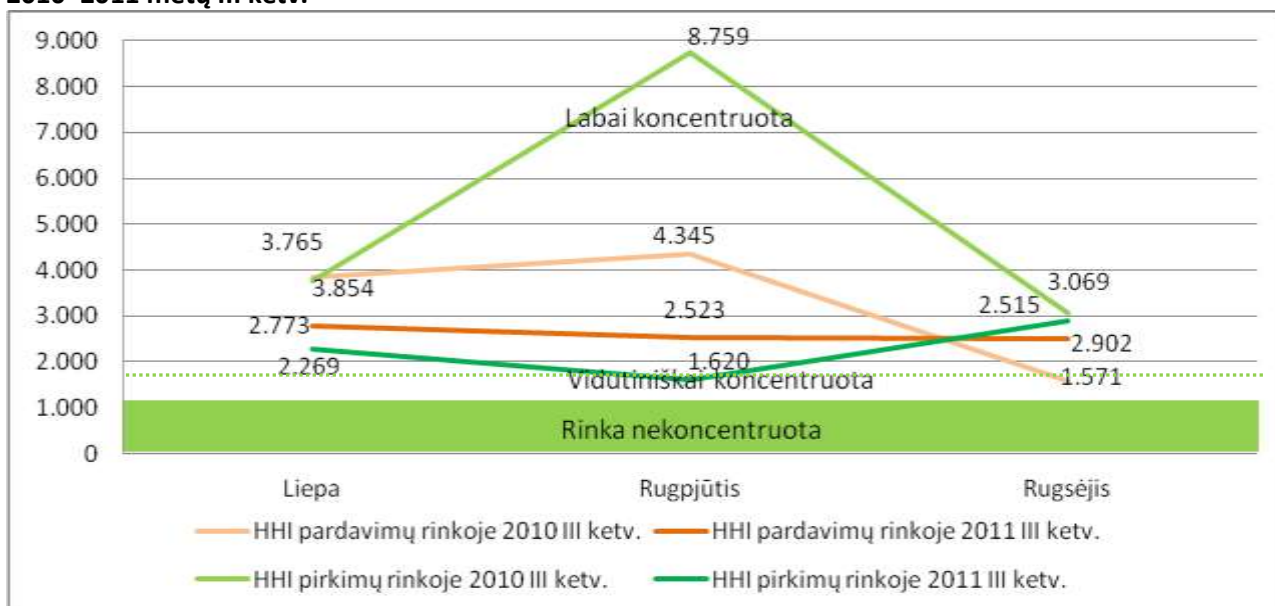
Šaltinis: Komisija pagal BALTPPOOL UAB ataskaitą.

11 lentelė. HHI rodiklio dinamika pagal kainą formuojančios prekybos rezultatus 2010–2011 metų III ketv.

Pagal kainą biržoje formuojančios prekybos rezultatus						
	HHI pardavimų rinkoje 2010 III ketv.	HHI pardavimų rinkoje 2011 III ketv.	Pokytis, proc.	HHI pirkimų rinkoje 2010 III ketv.	HHI pirkimų rinkoje 2011 III ketv.	Pokytis, proc.
Liepa	3.854	2.773	-28,0	3.765	2.269	-39,7
Rugpjūtis	4.345	2.523	-41,9	8.759	1.620	-81,5
Rugsėjis	1.571	2.515	60,1	3.069	2.902	-5,4

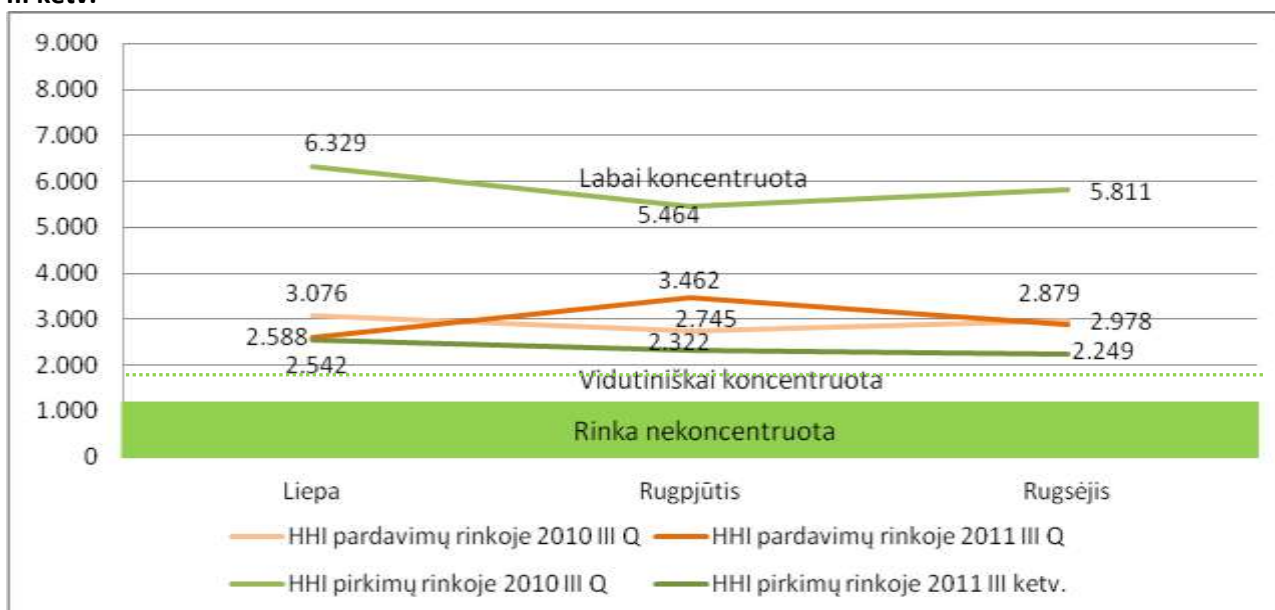
Šaltinis: Komisija pagal BALTPPOOL UAB ataskaitą.

12 pav. Koncentracijos rodiklio HHI pagal kainą biržoje formuojančios prekybos rezultatus dinamika 2010–2011 metų III ketv.

Šaltinis: Komisija pagal BALTPPOOL UAB ataskaitą.

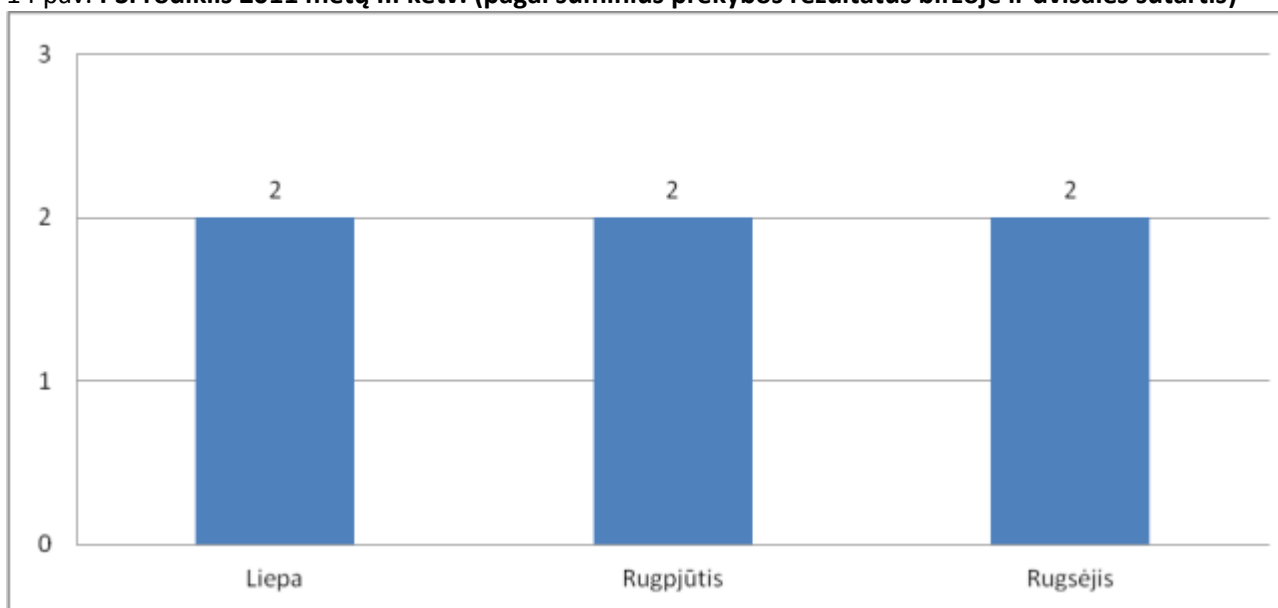
13 pav. Koncentracijos rodiklio HHI pagal suminius prekybos rezultatus dinamika 2010–2011 metų III ketv.

Šaltinis: Komisija pagal BALTPPOOL UAB ataskaitą.

Ašinių tiekėjų indekso vertinimas – rinkos dalyvis yra pagrindinis (ašinis) užtikrinant poreikį ir gali turėti lemiamą įtaką kainai, jei $PSI=1$. PSI rodiklis patvirtina rinkos koncentraciją 2011 m. III ketv. ir priklausomybę nuo 2 ašinių tiekėjų (biržos dalyvių). Ataskaitoje pateikti rezultatai buvo gauti skaičiuojant PSI, įvertinant kiekvieno rinkos dalyvio suminį mėnesio prekybos biržoje potencialą, dengiant biržos poreikį konkrečiu šių metų mėnesiu.

14 pav. PSI rodiklis 2011 metų III ketv. (pagal suminius prekybos rezultatus biržoje ir dvišales sutartis)

Šaltinis: Komisija pagal BALTPPOOL UAB ataskaitą.

Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, rinkos operatorius atlieka išankstinę rinkos dalyvių elgsenos biržoje stebėseną galimų konkurencijos pažeidimų aspektu. Rinkos operatorius per 2011 m. III ketv. nenustatė galimų rinkos dalyvių pažeidimų, vykdant prekybą elektros energijos rinkoje. Vadovaudamasis Elektros energijos rinkos priežiūros apraše nustatyta tvarka, savo internetiniame tinklalapyje per 2011 m. III ketv. paskelbė 42 skubius rinkos pranešimus.

4. Mažmeninė rinka

Remiantis Prekybos elektros energija taisyklėmis, mažmeninę elektros energijos rinką sudaro tiekėjų vykdoma prekyba elektros energija su vartotojais sąlygomis ir tvarka, nustatyta Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklėse, kada elektros energijos pardavėjas vartotojams yra nepriklausomas ar visuomeninis elektros energijos tiekėjas.

Per 2011 m. III ketv. Komisija išdavė 7 naujas nepriklausomo elektros energijos tiekimo licencijas. Komisija panaikino AB Lietuvos elektrinė ir AB „Lietuvos energija“ nepriklausomo elektros energijos tiekimo licencijas ir išdavė licenciją Lietuvos energijai, AB.

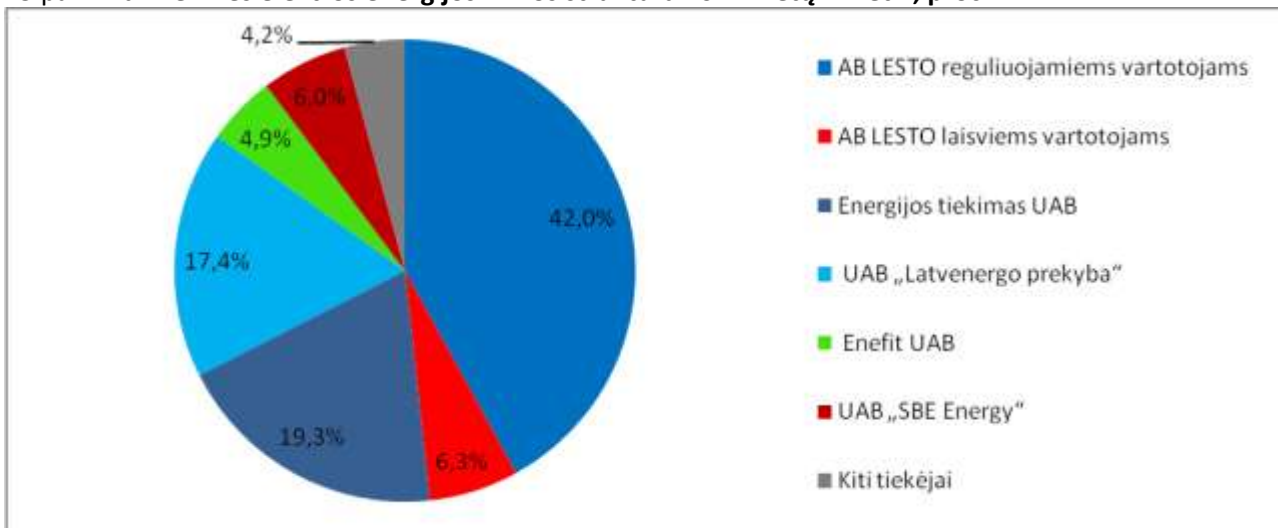
Aktyvių (veiklą vykdančių) nepriklausomų tiekėjų skaičius per 2011 m. III ketv. padaugėjo 38,9 proc. – nuo 18 iki 25 subjektų. Aktyvių (veiklą vykdančių) nepriklausomų tiekėjų santykis su visais nepriklausomais tiekėjais 2011 m. III ketv. buvo 37,3 proc. Pilnas aktualus nepriklausomų tiekėjų sąrašas yra skelbiamas Komisijos tinklalapyje www.regula.lt

12 lentelė. Mažmeninės elektros energijos rinkos dalyviai 2010–2011 metais

	2010 m.				2011 m.		
	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.
Išduota naujų licencijų	13	4	6	4	5	3	7
Ketvirčio pokytis proc.		-69,23	50,0	-33,33	25,0	-40,0	133,33
Nepriklausomų tiekėjų skaičius	42	46	52	55	60	62	67
Ketvirčio pokytis proc.		9,52	13,04	5,77	9,09	3,33	8,06
Aktyvūs nepriklausomi tiekėjai	12	14	15	15	20	18	25
Ketvirčio pokytis proc.		16,67	7,14	0,0	33,33	-10,0	38,89

Šaltinis: Komisija

15 pav. Mažmeninės elektros energijos rinkos struktūra 2011 metų III ketv., proc.

Šaltinis: Komisija pagal AB LESTO ir nepriklausomų elektros energijos tiekėjų ataskaitas.

Tarp nepriklausomų tiekėjų 2011 m. III ketv. didžiausią dalį (19,3 proc.) mažmeninės elektros energijos rinkos užėmė Energijos tiekimas UAB.

Per 2011 m. III ketv. sumažėjo UAB „Latvenergo prekyba“ užimama rinkos dalis nuo 19,4 proc. iki 17,4 proc. Savo užimamą rinkos dalį nežymiai padidino, UAB „SBE Energy“ – 0,4 proc. ir UAB „Enefit“ – 0,2 proc. Kitų nepriklausomų elektros energijos tiekėjų dalis sumažėjo nuo 6 proc. 2011 m. II ketv. iki 4,3 proc. 2011 III ketv.

13 lentelė. Nepriklausomų tiekėjų mažmeninės rinkos dalies dinamika 2010–2011 metais, proc.

	2010 m.				2011 m.		
	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.
Energijos tiekimas UAB	4,3	14,1	20,8	21,4	9,6	13,0	19,3
UAB „Latvenergo Prekyba“	5,1	7,4	8,0	7,0	19,5	19,4	17,4
UAB „Enefit“	0,1	0,9	4,7	4,2	3,5	4,7	4,9
UAB "SBE Energy"	0,7	1,5	1,7	1,6	3,5	5,6	6,0
Kiti tiekėjai	5,9	7,1	9,7	9,0	12,2	6,0	4,3
Iš viso:	16,1	31,0	45,0	43,2	48,5	48,6	51,6

Vidutinė nepriklausomų tiekėjų galutiniams vartotojams parduodamos elektros energijos kaina 2011 m. III ketvirtį buvo 17,11 ct/kWh., tai 1,6 proc. daugiau nei 2011 m. II ketv. (16,58 ct/kWh).